

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “อคฺค — บุคคลผู้เลิศที่สุด”

อคฺค อ่านตามภาษาบาลีว่า อัก - คะ แปลว่า เลิศที่สุด ในที่นี้จะขอนำเสนอในความหมายที่มุ่งหมายถึง บุคคลผู้เลิศที่สุด คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระสัมมาสัมพุทธรัตนะ

ข้อความในปรมัตถโชติกา อรรถกถาขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ มีคำอธิบายคำว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นบุคคลผู้เลิศที่สุด ดังนี้

พระสัมมาสัมพุทธรัตนะ กล่าวกันว่าเป็นเลิศ แม้กว่าปัจเจกพุทธรัตนะ เพราะเหตุไร? เพราะเหตุว่า มีคุณมาก ก็หาว่าพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย นั่งขัดสมาธิเบียดกันทั่วทั้งชมพูทวีปก็ไม่เท่า ไม่เท่าเสียว ไม่เท่าส่วนเสียวแห่งพระคุณทั้งหลายของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์เดียว

ข้อความในพระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต แสดงความเป็นบุคคลผู้เลิศที่สุดของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ดังนี้

“สัตว์ที่ไม่มีเท้าก็ดี มี ๒ เท้าก็ดี มี ๔ เท้าก็ดี มีเท้ามากก็ดี มีรูปก็ดี ไม่มีรูปก็ดี มีสัญญาก็ดี ไม่มีสัญญาก็ดี มีสัญญาก็มิใช่ไม่มีสัญญาก็มิใช่ก็ดี มีประมาณเท่าใด พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บัณฑิตกล่าวว่า เลิศกว่าสัตว์เหล่านั้น”

บุคคลผู้เลิศที่สุด ไม่มีผู้ใดเปรียบได้เลย คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะพระองค์ทรงตรัสรู้สิ่งที่มีจริง ตรงตามความเป็นจริง กว่าที่พระองค์จะได้ตรัสรู้นั้น ทรงบำเพ็ญพระบารมีคือคุณความดีที่จะทำให้ถึงฝั่งของการดับกิเลส มาตลอดระยะเวลาสี่อสงไขยแสนกัป ซึ่งเป็นเวลานานมาก เมื่อได้ทรงตรัสรู้แล้ว ก็ทรงมีพระมหากรุณาที่จะเกื้อกูลสัตว์โลกด้วยการทรงแสดงพระธรรมให้ได้เข้าใจความจริง พระมหากรุณาคุณของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก คือ ทรงแสดงพระธรรมให้สัตว์โลกได้เข้าใจตามความเป็นจริง จากที่สัตว์โลกเคยเป็นผู้มากไปด้วยกิเลสประการต่างๆ ก็สามารถที่จะขัดเกลาละคลายและดับกิเลสได้ตามลำดับขั้น ด้วยปัญญาอันเกิดจากการได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง การที่พระองค์ทรงแสดงความจริงของสิ่งที่มี ซึ่งเป็นธรรมให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย เป็นพระคุณอันสูงส่งยิ่งของพระองค์ที่มีต่อสัตว์โลก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้และทรงพระมหากรุณาแสดงธรรมให้คนอื่นได้รู้ได้เข้าใจด้วย จึงมีผู้ที่อบรมเจริญปัญญาสามารถที่จะรู้แจ้งความจริงตามพระองค์ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงประกอบด้วยพระบริสุทธิคุณ ทรงดับกิเลสทั้งหลายทั้งปวงได้อย่างเด็ดขาด ทรงมีความบริสุทธิ์ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ โดยไม่มีใครเสมอเหมือน พระปัญญาคุณ

ทรงมีพระปัญญาที่รู้สภาพธรรมทุกอย่างไม่มีเหลือ และพระมหากรุณาคุณ ทรงมีพระทัยประกอบด้วย
มหากรุณาเกื้อกูลสัตว์โลก ด้วยการแสดงพระธรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสัตว์โลกทั้งปวงอย่างแท้จริง

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงเป็นบุคคลที่เสมอกับบุคคลที่ไม่มีใครเสมอ นั่นก็คือ ทรงเสมอกันกับ
พระพุทธเจ้าองค์ก่อนๆ การจะอธิบายให้เห็นว่าพระคุณของพระองค์มีมากมายเพียงใดนั้น ท่านแสดงไว้ว่าใน
ระยะเวลาหนึ่งกับปี ไม่ต้องพูดเรื่องอื่นเลย กล่าวสรรเสริญพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพียงอย่าง
เดียว หนึ่งกับปีดังกล่าวนั้นสิ้นไปก่อนแล้ว แต่พระคุณของพระองค์ ก็ยังกล่าวสรรเสริญไม่หมด

การที่พุทธบริษัทจะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้นั้น ก็ต้องด้วยปัญญาที่เข้าใจพระธรรมที่พระองค์ทรง
แสดงเท่านั้น **ไม่มีใครจะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าไม่ได้เข้าใจคำที่พระองค์ทรงแสดง** แม้เมื่อครั้งที่
พระองค์ยังไม่เสด็จดับขันธปรินิพพาน ก็มีทางเดียวเช่นเดียวกัน คือ ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง จึง
สามารถรู้ได้ว่าบุคคลนี้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะทรงแสดงสิ่งที่มีจริงที่ผู้อื่นไม่สามารถจะแสดงได้ ไม่
สามารถตรึก นึก คิด ไตร่ตรองประมวลเองได้แม้แต่คนเดียว **ไม่มีใครเลยที่จะเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า**
นอกจากผู้ที่ได้อบรมเจริญบารมีอย่างสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถึงแม้ว่าพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า จะเสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระธรรมทั้งหมดที่พระองค์ทรงแสดงแล้ว เป็นศาสดา
แทนพระองค์ ซึ่งจะเห็นได้ว่า **พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ๔๕ พรรษา** แม้จะผ่านมาแล้ว
๒๕๐๐ กว่าปี แต่ก็ยังเป็นความจริงซึ่งเป็นประโยชน์กับทุกชีวิต

พุทธบริษัทควรที่จะได้คิดไตร่ตรองพิจารณาว่า พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น ทรง
แสดงว่าอย่างไร ซึ่งพระธรรมนี้ ถ้าพระองค์ไม่ทรงเห็นประโยชน์ ก็จะไม่ทรงแสดง แต่เนื่องจากว่าทรงเห็น
ประโยชน์ว่ามีผู้ที่ได้อบรมเจริญบารมีมาแล้ว สามารถที่จะฟัง พิจารณาและอบรมเจริญปัญญา จึงทรงแสดง
ซึ่งเป็นการแสดงความจริงของสิ่งที่มีจริงทั้งหมดที่สัตว์โลกไม่รู้ จนกว่าจะได้ฟังคำจริงแต่ละคำที่พระองค์ทรง
แสดง

จะเห็นได้ว่าแต่ละบุคคลที่เกิดมาในโลกนี้ หลายคนก็สมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติมีความสุขในชีวิต บางคน
อาจจะคิดว่าพอแล้ว ไม่มีความจำเป็นอะไรอีกในชีวิต เพราะได้รับความสำเร็จทุกอย่าง แต่**ตราบติดที่ยังไม่ได้**
ศึกษาพระธรรม ผู้นั้นชื่อว่า **ยังไม่รู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** นั่นก็หมายความว่ายังไม่เข้าใจธรรมด้วย ถ้า
เป็นผู้ที่เห็นประโยชน์ของพระธรรม ต้องศึกษา ต้องฟัง ถึงแม้ว่าจะยาก ก็จะต้องค่อยๆ ฟัง ค่อยๆ สะสมความ
เข้าใจไปที่ละเล็กทีละน้อย ดีกว่าปล่อยให้เป็นสิ่งที่ยากไปเรื่อยๆ โดยไม่ฟัง เพราะฉะนั้น จึงควรเห็น
ประโยชน์ของปัญญาอันเนื่องมาจากได้อาศัยคำจริงทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งจะเป็นที่ฟังที่แท้จริง
สำหรับชีวิต เพราะเหตุว่าที่ฟังที่แท้จริงในชีวิตไม่ใช่ทรัพย์สินเงินทอง ยศถาบรรดาศักดิ์ เพราะทรัพย์สิน
เงินทองยศถาบรรดาศักดิ์ ไม่ทำให้พ้นจากทุกข์ได้ แต่ปัญญา สามารถทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ และ
ปัญญาจะเจริญขึ้นได้ ก็ต้องอาศัยการฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง

จึงควรอย่างยิ่งที่พุทธบริษัทจะเคารพบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยการฟังพระธรรม ด้วยความ
เคารพ อบรมเจริญปัญญา ค่อยๆ เข้าใจคำของพระองค์ ซึ่งลึกซึ้ง ยากที่จะเข้าใจ แต่ก็สามารถเข้าใจได้
สำหรับผู้ที่ไม่เห็นคุณค่าเห็นประโยชน์ อดทน จริงใจ ตั้งใจมั่นที่จะฟังที่จะศึกษาค่อยๆ สะสมความเข้าใจถูกไป
ทีละเล็กทีละน้อย ไม่ขาดการฟังพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗